

ถาวร พงษ์พานิช : กรณีศึกษาชุมชนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์เชิงอนุรักษ์ของ
เขาสมอแครง อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก

บทคัดย่อ

T166957

โครงการวิจัยเรื่อง “กรณีศึกษาชุมชนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์เชิงอนุรักษ์
ของเขาสมอแครง อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก” ดำเนินการระหว่างปี 2544 ถึง 2546 มีวัตถุประสงค์
เพื่อสำรวจและศึกษาข้อมูลพื้นฐานขององค์ประกอบต่าง ๆ ในชุมชน พัฒนากิจกรรมเพื่อ
ส่งเสริมการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์เชิงอนุรักษ์ของชุมชน และประเมินผลการพัฒนา ชุมชน
ที่ดำเนินงานวิจัย คือชุมชนหมู่ที่ 8 และหมู่ที่ 11 ตำบลวังทอง อำเภอวังทองจังหวัดพิษณุโลก

การดำเนินการวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลักในการวิจัยและใช้เทคนิค
การสัมภาษณ์ การสังเกต และการศึกษาเอกสารเป็นเทคนิคหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูล จาก
นั้นใช้เทคนิควิเคราะห์เนื้อหาเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยตรวจสอบข้อมูลด้วยเทคนิค
การตรวจสอบสามเส้า และนำเสนอข้อมูลโดยใช้เทคนิคการพรรณนาวิเคราะห์ นอกจากนี้การ
ทำงานกับชุมชนใช้เทคนิค FSC ในการแสวงหาภาพอนาคตร่วมกันของชุมชนเพื่อให้ได้วิสัยทัศน์
ในการจัดการ และใช้รูปแบบเวทีประชาคมเป็นเทคนิคในการระดมสมอง และในระหว่าง
การระดมสมองใช้เทคนิค AIC เป็นกลไกในการดำเนินการประชุม การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติ
การแบบมีส่วนร่วมสำหรับแนวความคิดหลักที่สำคัญ คือ แนวความคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิง
อนุรักษ์กิจกรรมที่สนับสนุนการท่องเที่ยว และการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนกิจกรรม
การท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์เชิงอนุรักษ์ของเขาสมอแครง

ผลการวิจัย พบว่าชุมชนบ้านเขาสมอแครงมีความรู้ ความเข้าใจ ในความสำคัญของเขาสมอแครง
ทั้งในด้านของมีแหล่งสำคัญทางประวัติศาสตร์ ธรรมชาติสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ในชุมชน ตลอดจนวัฒนธรรมอันดีงาม
ซึ่งทำให้ชุมชนมีความตระหนักในการอนุรักษ์และพัฒนา และนอกจากนี้จากผลการวิจัยยังได้ผลในทางรูปธรรม
หลายประการดังนี้

- มีผังแม่บทแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์เชิงอนุรักษ์ของเขาสมอแครง
- มีแผนแม่บทพัฒนาชุมชนเขาสมอแครงให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์เชิงอนุรักษ์
- มีแผนดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ พร้อมทั้งการกำหนดระยะการดำเนินงานตามลำดับกิจกรรม รวมถึงบุคคลหรือกลุ่มบุคคลผู้รับผิดชอบ และหน่วยงานสนับสนุน
- วางโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อแหล่งท่องเที่ยวแล้วเสร็จเท่าที่จำเป็น

T166957

- พัฒนากิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์เชิงอนุรักษ์บางกิจกรรมแล้วเสร็จ
- ได้หลักสูตรท้องถิ่นที่สนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยว
- ได้สร้างสัมคมการเรียนรู้ และความร่วมมือในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวจากทุกฝ่าย อันจะส่งผลให้การพัฒนาเป็นไปอย่างยั่งยืน และทำให้ชุมชนเข้มแข็งในโอกาสต่อไป
- ได้แหล่งท่องเที่ยวใหม่เพิ่มขึ้นหนึ่งแห่งในชุมชนเขาสมอแครง อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก
- ชาวชุมชนเรียนรู้การจัดการบริหารจัดการที่ดีและมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการมาเยี่ยมชมของนักท่องเที่ยว

ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นการดำเนินงานวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นการชี้ให้ชุมชนเห็นทุนในชุมชนซึ่งมีอย่างหลากหลาย และร่วมกันดึงทุนทางชุมชนนั้นขึ้นมาเพื่อให้ เกิดคุณค่าเป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไป